

Jim Thompson: el fill del xèrif

 www.quaderndelesidees.press/jim-thompson-el-fill-del-xerif/

29 de setembre del 2025

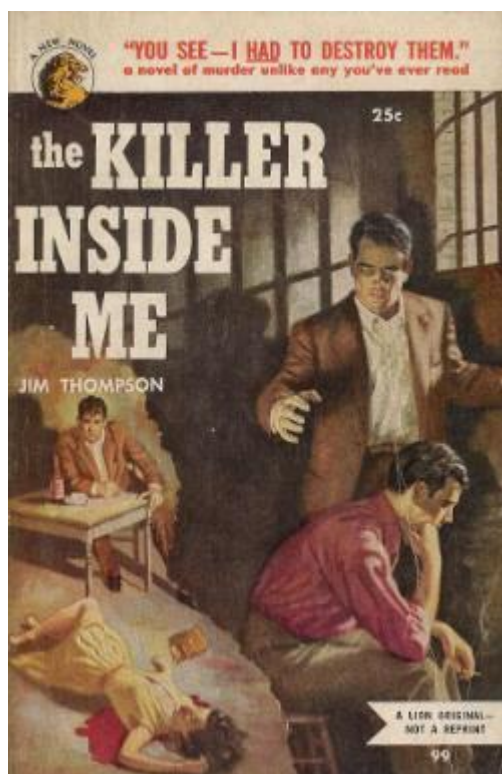


Temps de lectura: 5 minuts

Antonio Padilla Esteban

Hi ha 32 maneres de narrar una història, i jo les he fet servir totes.
Tot i això, la trama sempre és la mateixa: les coses NO són com semblen.

Jim Thompson



Grum d'hotel als anys 20, operari de pous de petroli, sindicalista i periodista als 30, obrer en una fàbrica d'avions militars als 40... El nord-americà Jim Thompson (1906-1977) va tenir una existència tan agitada i colorista com la d'alguns dels seus personatges. Autor emergent a una edat relativament avançada, avui és conegut per la vintena aproximada de novel·les negres que va escriure en un sorprenent frenesí creatiu cap a finals dels 40 i primers 50.

Unes novel·les publicades en format butxaca per editorials com Lion Books, amb distribució en expositors giratoris de supermercats, *drugstores* o benzineres, a 25 centaus el volum. Les seves il·lustracions de coberta solien incloure moltes rosses pneumàtiques d'allò més vistoses i molts pistolons fumejant. «Novel·letes per a camioners», les menyspreaven molts. «Novel·lotes truculentes», recalcaven.

I tot i això, en alguns d'aquests llibrets —*L'assassí dins meu*, *1.280 ànimes*, *Noche salvaje*—, Jim Thompson se les va arreglar per transformar l'injuriat gènere de quiosc en Literatura i Art de categoria, gràcies a les seves trencadores estructures, l'ús de narració en primera persona per part d'uns personatges poc fiables —per no dir pertorbats— culminat pel gairebé surrealista monòleg interior final d'un protagonista moribund o directament cadàver quatre pàgines abans. «El Dostoievski dels llibres de butxaca», el definiria el crític Geoffrey O'Brien.

Jim Thompson escrivia volant; era molt capaç de ventilar-se una ficció de 200 pàgines en una setmana o deu dies. Entre altres coses perquè mai no va estar sobrat de diners, ni tan sols en el seu moment àlgid, als anys 50. En la seva novel·la autobiogràfica *Aquí y ahora* —que vaig tenir el plaer de traduir al castellà—, l'autor es descriu vivint sota un mateix sostre minúscul amb la seva nombrosa família extensa, treballant com un condemnat a l'esmentada fàbrica aeronàutica de dia, escrivint de nit tancat amb pany i forrellat a la cambra de bany, de genolls; les discussions incessants entre la parentela no li deixaven cap més possibilitat.

Els problemes familiars venien de lluny: des de la més tendra infància, de fet. Nascut a l'agrest Oklahoma de principis del segle XX, des de sempre va estar marcat per l'ombra del seu pare, «Big Jim» Thompson, acabat xèrif corrupte i influent politicastre estatal que feia sobrat honor al seu sobrenom. L'erràtica joventut del futur autor va venir a suposar una ruptura no del tot assolida amb aquesta figura dominant, que una vegada i una altra reapareixerà, sota diverses disfresses, en els seus llibres. De forma transparent en *1.280 ànimes*: el protagonista, Nick Corey, és un xèrif de poble del sud, un psicòpata que es fa passar per ximple però en realitat és tan malèvol com manipulador, sense escrúpols i sobrat d'una intel·ligència xunga. Hi ha qui parla d'un fortíssim complex d'Èdip, i resulta significatiu que en moltes novel·les de Jim Thompson aparegui un tema recurrent: la castració.

És un arquetip, però passa sovint: com a evasió a un pare difícilment suportable, el fill sensible i d'altra banda intel·ligent s'aboca a la beguda. Jim Thompson va ser un alcohòlic, del tipus funcional inicialment. Establert a Nova York, Jim era conegut com l'ànima de les festes. Elegant en la vestimenta, alt i amb bona planta, amb els trets

cisellats per les gotes de sang cherokee que li corrien per les venes, a tothom divertia amb les seves ocurrencies i anècdotes sobre els tipus extravagants —tramposos i lladregots en particular— que havia conegut durant la seva atrafegada joventut. Va ser així durant molt de temps, fins que la funcionalitat va donar pas una clara disfuncionalitat. També passa sovint.



Jim Thompson

Encara que, malgrat l'absència d'un gran reconeixement literari, els anys 50 van ser bons per a l'autor, que per primera vegada gaudia d'una mínima estabilitat econòmica. En part gràcies al jove Stanley Kubrick, geni de la pantalla, que es va fixar en les trames novel·lesques marcades per l'engany i el va contractar per col·laborar en els guions de dues pel·lícules formidables: *Atracament perfecte* (1956) i *Camins de glòria* (1957).

Tot i això, l'ampolla començava a fer estralls. Donald Westlake ha observat que, a les novel·les de Thompson, les relacions personals solen ajustar-se a un patró concret: afectuoses i amigables al matí, discutidores a la tarda, abusives a la nit. Un patró de comportament que és típic dels alcohòlics. «De Lou Ford a Nick Corey, els personatges creats per Jim Thompson es van elevar a èbries altures amb intenció de destruir el món», afirma Robert Polito en la seva esplèndida biografia de l'autor. Es diria que el biografiat, per la seva banda, es va enfilear a uns cims creadors que la beguda, amb el temps, va anar erosionant fins a la seva destrucció. Un declivi particularment visible a partir de la segona meitat dels 60, quan va arribar la *beatlemanía* i tota la pesca.

Als 70 hi va haver algunes alegries —com l'adaptació que Sam Peckinpah va fer de *La fugida* amb Steve McQueen, Ali McGraw i el formidable i malaguanyat Al Lettieri—, però l'enfonsament creatiu era irreversible. Thompson pràcticament ja no escrivia res d'interès: era una esponja de licor fort. Uns amics recordaven que durant la seva estada a Nova York s'atenia invariablement a uns recorreguts delimitats pels bars irlandesos del barri, amb la intenció precisa de no trobar-se mai a més de deu minuts a peu d'algun d'aquests abeuradors. Per fer provisió de combustible a la barra amb rapidesa? També, però principalment per si el sistema digestiu fet pols pel glop exigia urgent visita als lavabos.

El reconeixement generalitzat arribaria després de la seva mort. Com en el cas d'altres autors nord-americans comparables —i aquí estic pensant en l'afroamericà Chester Himes—, el públic lector francès va ser el primer a fixar-s'hi bé i detectar que sota la superfície d'aquelles «novel·lotes truculentes» hi havia força tela existencialista per tallar. El cineasta (i músic de jazz) Alain Corneau, que als 70 va tractar amb Thompson, ho tenia clar: «*1.280 ànimes* va ser un llibre mític, el número mil a la Série Noire de l'editorial

Gallimard». Així s'explica que Bertrand Tavernier adaptés aquesta novel·la el 1981, amb resultats notables... i amb ambientació a l'Àfrica colonial francesa i no pas en un poble del Sud Profund dels EUA!

L'interès renovat per l'obra de Jim Thompson es va estendre per tot el món durant els anys 80: reedició de les seves novel·les per part d'editorials prestigioses, estudis sobre l'autor, adaptacions al cinema tan admirables com *Els estafadors* de Stephen Frears...

Per la seva banda, el nostre home sempre ho va tenir clar. Com va dir a Roberta, la seva dona:

—Tu espera i ho veuràs. Em faré famós uns deu anys després de morir.

La mort li va arribar el 1977. Si anéssim per la vida portant el cap cobert, tocaria treure's el barret davant d'uns dots profètics tan precisos.

Si t'ha agradat aquest article i vols rebre un butlletí amb els nous articles que publiquem envia'ns el teu correu electrònic i et subscriuràs a la Newsletter de Quadern.

Quadern de les ideesCapital Natural

He llegit i acceptat les condicions establertes en l'[avís legal i política de privacitat](#).



[Antonio Padilla Esteban](#)

Antonio Padilla Esteban, barceloní de per la part del Guinardó, és autor de dues novel·les que tenen el seu què: *La mano del muerto* (2012) i *Serás imbècil* (2017). Traductor al castellà de mestres com Jim Thompson, Chester Himes o Graham Greene, vol pensar que alguna cosa se n'ha enganxat.